

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Reip. institutio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

filia Sepphora, quæ Moisi nupta, proficiscente in Ægyptum viro, ¹ domi resederat, liberisque ejus, ² cognitibus rebus quæ per Moysen gerebantur, ³ ad eum venit. ⁴ Hujus ⁵ consilio Moyses ⁶ ordines populi distribuit; ⁷ tribunos centurionesque & ⁸ decuriones præficiens, ⁹ necessarium disciplinæ

bentur Exod. 17. vs. 12. *Obtulit ergo Jethro sacer Moysi holocausta & huius.* Deinde quia non legimus Moysen extruxisse novum altare. Postremo quia scriptum, Exod. cap. 17. vs. 16. *nota facio præcepta Dei & leges ejus.* Drusus.

* *Jethro Moysi sacer.* Alibi est, *ex filiis Hobab socii Moysi.* Dicebatur & Jether, sive ut antiqui legebant Jothor. Inde factum Jethro, addita littera ex nomine Tetragrammato, quæ honoris ergo accessit, cum jam profelytus factus esset, ait R. Salomo: qui etiam tradit eum septem nomina habuisse, Reguel, Iether, Iethro, Hobab, Heber, Cinæus, Phutiel. *Drusus.* Verior opinio est Iethro & Hobab fuisse unum & eundem. Sed Reguel pater Iethronis fuit, avus Zipporæ. *Fun.* Illius autem sacerdotium aliqua ex parte vitiatum fuit. *Calvinus.*

1 *Domus resederat.* Imo domum remissa fuit ex itinere. Notum hoc ex historia, quam si diligentius & cum majore cura legisset Sulpicius, hæc & alia quædam paulo aliter scripsisset. *Drusus.* Epiphanius *Hæres.* 77. tradit Moysen, ex quo prophetare cœpit, uxorem non cognovisse. Neque enim aliter potuisse, Deo esse tam familiarem & conjunctum.

2 *Cognitis rebus.* Quidam arbitrantur Moysen ex deserto misisse uxorem suam Zipporam ad Jethronem. *Calvinus.* Alii misisse legatos. *Simler.* Sed probabilius communi fama per motum, præsertim cum Midian ad littus maris rubri sita esset.

3 *Ad eum venit.* Non post latam legem in Sinai, ut volunt *Tostatus, Caietanus.* Sed cum adhuc in Choreb castrametarentur, nondum in Sinai lata lege. *Villet.*

4 *Hujus consilio.* Aristocratica fuit sub Moysen, Josue, Senioribus & Judicibus. *Sigonius.* Vide *Josipbum* lib. 3. 3. Ταῦτα Πρωτοεργατῶν, Μοϋσῆος ἀσπίδος ἀποσκήνω τῶν συμβουλῶν, &c.

5 *Ordines populi distribuit.* Hi magistratus erant singularum urbium, qui minores causas populi tractabant. Suberant autem principibus tribuum, quos Græci *φυλάρχες* vocant. His omnibus præerat Rex, sive Dux, sive Judex. Vide *Carolum Sigonium* de *Repub. Ebræorum* lib. 7. cap. 1. & deinceps. Ceterum in castris Israëlitarum, cum hi ordines distribuerebantur, tribuni erant 600. centuriones 6000. semicenturiones 12000. decani sive decuriones 60000. R. Salomo. *Drus.* In horum locum successere iudices urbani. Synedrium autem in ipsius Moysis locum. Num. 11. vers. 14, 15, 16. *Grot.*

6 *Tribunos centurionesque.* *Χιλιάρχες καὶ ἑκατόνταρχες.* Omisit semicenturiones, quos nonnulli quinquagenarios appellant, ut Gr. *πεντηκοντάρχες.* *Drus.*

7 *Decuriones.* Hos interpretes Latinus decanos appellat, & Græcus *δεκαδάρχες.* Nomen acceperunt à numero eorum quibus præerant: præcipuus autem horum usus fuit in bello. Sed & in urbe jus reddebant, & causas leviores decidebant. *Lexic. Græco-Latin. vetus,* *δεκαρχῶν,* decanus. *δεκαρχῆς,* decurio. *δεκάπρωτος,* decem primus: & Latino-Græc. *decuriones,* *δεκάπρωτοι.* *Drusus.*

8 *Necessarium discipline ritum posteris tradidit.* Voluit Deus Moysen, virum atioqui sapientissimum, ab alienigena & gen-

3 næ ritum posteris tradidit. ¹ Jethro in patriam regressus.
 1 XXX. ² Exin ³ ad Sinam ⁴ montem perventum. Ibi
 2 Moïses à Domino monetur, ⁵ populus ut sanctificaretur,
 3 auditurus Dei voces: idque follicite curatum. Sed ubi
 6 Deus monti institit, validis ⁷ tubarum clangoribus aer
 quatiebatur, crassæque nubes crebris cum fulminibus advol-
 vebantur.

& gentili instrui, ut ostenderet nemi-
 nem in omnibus sapere. *A Lapide.*

1 *Iethro in patriam regressus.*] Ab eo
 veri Dei notitiam ex parte acceperunt
 Æthiopes. Nam Iethro proselytus fa-
 ctus abiit in terram suam, quod Ebrai
 putant intelligendum esse per τὸ Ἰννῆ,
 id est, ut proselytos faceret homines
 suæ gentis. *Munst.* Regressus est au-
 tem, non ante datam legem: sed substi-
 tit per aliquot menses, ut videret con-
 filiorum suorum successum. *Pellican.*
 & alii.

2 *Exin.*] Exod. 19. Joseph. 3, 4.
 Venerunt in Sina die tertio, mensis ter-
 tii, anni primi exitus ab Ægypto. Dis-
 cesserunt vero ex Sina anno secundo,
 mense secundo, die vigesimo. Num. 10.
 vers. 11. Hæserunt ergo in Sina annum
 integrum exceptis 13. diebus. Omnia
 ergo à cap. 19. Exodi usque ad cap. 10.
 Num. in Sina gesta sunt. *Hieronym.* *A*
Lapide.

3 *Ad Sinam.*] Montem Synan occu-
 pat. *Iustin.* ex Trogo de Moïse. Σινῶν
 vocat *Strabo* 16. *Appion* Moïsen, eis τὸ
 μετὰ τὸ Αἴγυπτος καὶ τὸ Ἀραβίας ὄ-
 ρος, ὃ καλεῖται Σινῶν ἀναδάνει-
 φησιν ἡμέρας τεσσαρσέξοντα κρυφθῆ-
 ναι. *Grot.*

4 *Montem.*] Culpatur hoc loco Sul-
 picius quod montem Sinam dixerit,
 cum Sina, ut ajunt, non montis nomen
 sit, sed deserti in quo mons ille fuit, qui
 propterea mons Sinai dicatur, id est,
 deserti Sinai. Quod Græce manifestius
 esset, τὸ ὄρος τῆς Σινῶ, non τὸ Σινῶ.
 Hanc sententiam tuentur *Hieronymus*,
 ab *Oleastro*, & *Carolus Sigonius*. Sed
 ei repugnat primum *Josephus*, *Orig.*

lib. 3. cap. 4. deinde editio Græca τὸ ὄρος,
 in qua Exod. 19. τὸ ὄρος τῆς Σινῶ legi-
 tur, & eis τῶν ἐρημῶν τῆς Σινῶ. Postre-
 mo *Apostolus* in Epist. ad Galat. 4. 25.
 Σινῶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ,
 Sina mons est in Arabia. Hinc apparet
 nomen montis esse Sina, non deserti.
 Forte desertum Sinai, in quo mons ille.
 De Sina monte *Sulpicius* noster dial. 1.
 cap. 2. ubi sic *Posthuvianus* ex oriente
 reversus, Rubrum mare vidi, jugum Sinae
 montis ascendi: cuius summum cacumen,
 caelo pene contiguum, nequaquam adiri po-
 test. *Druf.* *Josephus*: Σινῶν ὄρος ὑψηλό-
 ταιόν τ' ἐκεῖ ὄραν καὶ ἀπὸ τῶν ὑπερῶ-
 λῶν τῆς μεσότητος, καὶ τῆς κρημνῶν τὸ δότι-
 τυμῶν ἀνθρώποις, ἐμόνον ὅτι ἀναδάνει-
 τόν, ἀλλ' ἐδὲ ἀρχαίην καὶ μετὰ πάντας τὸ
 ὄψεως διωάμενον. Castra autem nec
 ad Orientem, ut *Lyra*, nec ad Austrum,
 ut *Tostatus* vult; sed in circuitu montis
 posita. *Burgensis.*

5 *Populus ut sanctificaretur.*] Ἀγνόςον-
 τες τῶν τε ἀλλῶν ἀσυνείων, καὶ διὰ τὴν
 σωστικῆς τῆς γυναικῶν ἡμέρας τεθείς.
Joseph. Sanctificatio hæc in lotionibus
 & secubatione imprimis consistebat.
 1. Sam. 21. ψ. 5. 1. Cor. 7. ψ. 5. *Chæ-*
remon *Stoicus* de Ægyptiorum Sacerd.
 ἀπέχοντες καὶ ὁμιλίας γυναικείας.
 Vide & *Serv.* in *Eclog.* 111. & *Porphyr.*
 ἀπὸ ἀποχ. 11.

6 *Deus monti institit.*] Ἐν σὺλῳ νεφέ-
 λης lxx. Sic & *Chaldaeus*. Quod fal-
 sum. Nam nubes hæc alia erat à colu-
 mna nubis; major nempe & densior.
Lippomanus.

7 *Tubarum clangoribus, &c.*] Τῶν
 λοιπῶν πειντὸς ἐν αἰθέρᾳ τυχερόντι,
 ἀνεμίστε

vebantur. Sed ¹ Moyses & Aaron in montis cacumine Do-
minum propter, populus circa ima montis constitit. Ita ⁵
² lex lata multiplex & copiosa, ³ Dei verbis, ⁴ & saepe repe-
tita: cuius si quis erit curiosior, fontem ipsum adeat, nos
⁵ eam breviter perstringimus. Non erunt, inquit, tibi Dei
alieni ⁶ prater me. Non facies tibi ⁷ idolum. ⁸ Non sumes nomen ⁷
Dei ⁸

ἀνεμοίτε σφοδρῶς λάσθον κινῆσθαι ὑπε-
ρὸν κρημνίζον, ἀστραπαὶ τε ἦσαν φο-
βερὰι τοῖς ὄρωσιν. καὶ κεραυνοί. Jo-
seph. Septem erant terribilia in Sina,
cum ibi daretur lex. Totus mons treme-
bat. Igne & fumo ardebat. Horrenda
tonitrua & fulgura. Caligo densissima.
Pluvia & procella. Sonus buccinæ. Vox
horribilis. *A Lapide.*

¹ *Moyses & Aaron in montis cacumi-
ne.*] Falsum hoc. Cum decalogus trade-
retur, Moses infra cacumen montis,
haud longe à populo erat. Exod. 24. 19.
Nec Aaron, sed solus Moses, ascendit,
in montis cacumen. Exod. 24. 14.
Ergo Moses & Aaron fere ad medium
montis, non procul à populo, consi-
stentes; unde exaudiri possent à consi-
stentibus infra. *Tostatus.*

² *Lex lata.*] Per Angelum Act. 7. 38.
cui alii minores angeli aderant. *Tostat.*
Gror. Quam opinionem Villetus refu-
tat. Fuit ipse $\Gamma\eta\eta$, Christus *μεσσιτης*,
Novi & Veteris Testamenti. Unde
 $\nu\omicron\mu\theta$ dicitur *Ἀγγελος δι' αἰγέλων*,
ἐν χειρὶ μεσσιτα. Gal. 3. 19. ubi Chry-
sostomus intelligit Christum, cui An-
geli, tanquam ministri & stipatores
aderant.

³ *Dei verbis.*] Leges suas Mosen à
Deo $\text{I}\alpha\omega$ hausisse tradit *Diod. Sicul.* 1.
Bibl. *Longinus* 1. de sublimi dicendi ge-
nere. Ridicule *Alex.* Polyhistor apud
Suidam, Mose mulierem fuisse refert, à
qua Lex Hebræorum perscripta. Græci
legislatores si cum Mose comparentur,
infimæ vetustatis sunt & heri aut nu-
diustertius nati videntur, ut *Josephus*
contra Appionem ostendit. Ante Mo-
sis tempestatem scripta jura non agno-
vit orbis. *Cunæus.*

⁴ *Sape repetita.*] Semel Deut. 5. 16.
paucis mutatis. Mutatio omnis in ver-
bis est, non in sensu. *Drus.*

⁵ *Eam breviter perstringimus.*] Illu-
stris hæc Decalogi Sulpicianæ divisio.
Nam & dividit quæ dividenda, & con-
jungit quæ coniungenda sunt. Sic tota
antiquitas. *Clemens II.* Constitut. 36.
& 1. 2. *Tertull.* adv. Iud. cap. 11. Con-
tra Marc. 11. 17. *Origen.* Homil. VIII.
in Exod. *Naxianzenus, Athanas.* *Ambros.*
Solutus *Augustinus* præceptum de imagi-
nibus comprehendit sub primo, *de Dīs*
alienis, levissimis ductus rationibus.

⁶ *Prater me.*] Exod. xx. Deuter. v.
 $\Pi\lambda\omega\ \epsilon\mu\theta$. Sic etiam *Oncelos.* In E-
braeo est פני ה , quod Hieron. vertit
coram me. & *Lyra* explicat, nullo unquam
loco aut tempore. Id hausit ex R. Salomo-
ne. *Coram me*, quamdiu ego ero, ut
coram sole, quamdiu erit sol, id est, in
æternum. *Drus.*

⁷ *Idolum.*] Εἰδωλον , hoc est, simu-
lacrum numen aliquod repræsentans, si-
ve sculptile fuerit, sive conflatile, non
refert. Quanquam in fonte tantum scul-
ptile, id est, $\gammaλυπτρον$. Id movit cre-
do Senes, ut latiore vocem εἰδωλα
usurparint: quos Sulpicius, ut solet,
secutus est. *Drus.* Discrimen inter ima-
ginem & Idolum nullum est. Unde
vocabula εἰκων , εἰδωλον , *imago*, *ido-*
lum, *simulacrum*, promiscuo signifi-
catu accipiuntur. Sic *Glossarium*: *imago*
 εἰκων , εἰδωλον , & *Helychius*, εἰδωλον ,
 ὁμοιωμα, εἰκων . Sic voces המונת, להם ,
 הנהנת, הנות, להם . *Spanhem.*

⁸ *Non sumes nomen Dei tui.*] Non jura
bis per Deum tuum. *Aben Ezra*, *Si*
quis juraverit per caput regis, nec ratum
habuerit juramentum suum, id ei capitale
est.